

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

II. An Mundus sit creatus, & quidem liberè, à Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

numquam interrupta rerum & temporum vicissitudo, esse non potest, nisi ab aliquo supremo rectore, & numine, intellectu & voluntate prædito, qui Deus vocetur; ergo, &c.

xvii. Sed contra dicent fortè, ista quidem moraliter & probabilissimè ostendunt dari aliquem supremum rectorem; non tamen Physicè & certò; quia dici posset illa miracula tantum esse operationes naturæ ut naturæ insolitas; vel potius allicujus causæ creatæ homine perfectioris, quæ, ut patet, non ideo deberet esse primus motor Deus: futurorum verò revelationes, non esse nisi conjecturas probabiles futurorum; maximè, cum videamus tot prædictiones hominum falli, & veras esse obscurissimas, ac plurimas, ut mirum non sit, si interdum verum ferant; rerum denique ordinem, Vniuersi dispositionem, rerum & temporum vicissitudinem, &c. esse partim à causis liberis, ut Angelis, hominibus, &c. & partim ab ipsis causis necessariis, operantibus juxta motum & instinctum suæ naturæ; quis proterytum sistendo in ratione pure naturali, in qua hic sistitur, de alio convincat?

xviii. Cæterum quamquam Physicè & certò constaret dari talem supremum rectorem, adhuc Physicè & certò non constaret illum esse Deum; primò, quia etsi dixeris illum esse ens à se, non ideo tamen demonstrabis illum esse Deum, ut dictum est: Deinde, unde demonstratur sistendo in sola ratione naturali, non esse tot supremos rectores, quot diversa regna, v. g. unde demonstratur sistendo in sola ratione naturali illum supremum rectorem, non producere decem, centum, mille, &c. rectores sibi similes, sicut Deus Pater, qui est à se, bene producit filium & spiritum sanctum; item esse spiritum, & non corporeum; esse omnino simplicem, & non compositum ex materia & forma; esse immortalem & non mortalem; esse immutabilem, & non mutabilem, &c.

Sententia Adversariorum evertitur.

xix. **R**efutatio rationum nulla est, ut statim patebit: Solutiones autem n. v. xii. & xvi. datæ enervantur dicendo, quod sicut ens per se perfectissimum infinite distat ab ente in alio perfectissimo, haud secus quàm ab ente per se imperfectissimo; ita ens à se infinite distat ab ente ab alio rigorosè creato perfectissimo; quia cum illud careat multiplicabilitate & perfectibilitate extrinseca sive ab extrinseco, eadem intrinsecà sive ab intrinseco caret; & sicut non est possibilis creatura, quæ ab extrinseco producat & intrinsecè non sit finitæ ac limitatæ naturæ, ita possibile non est ens à se quod ab extrinseco non producat & sit intrinsecè finitæ ac limitatæ naturæ; unde esse debet in suo genere, & super quolibet ente ab alio rigorosè creato, perfectissimum; cujus oppositum involvunt allatæ solutiones.

xx. Solutio autem n. xiii. data, etiam nil convincit: quia licet omnes dies illi collectivè sumpti extra totam collectionem, diem non supponant, extra illam tamen causam efficientem supponunt; sic similiter, licet omnia entia collectivè sumpta extra totam collectionem ens creatum non supponant; extra illam tamen causam creantem supponunt; hæc autem, ut patet, debet esse

causa non creata, ens à se, &c. quod Deum dicimus; unde ex demonstrato 1º motore rectè demonstratur Deum existere.

xxi. Solutio denique n. xv. data refellitur; quia non est fundamentum ista Deo negandi; & præterea judicium commune est, quod à Deo sint, & est periculum incomparabilis injuriæ in judicio privato dicente ista à Deo non esse; igitur omnino dicendum ista à Deo esse: quia demonstrativum est & lumen naturæ præcisè dictat tale judicium commune esse præferendum tali privato periculoso.

RESOLUTIO AUTHORIS

A sola ratione naturali.

xxii. **D**ico 2º. cognitione purè naturali Physicè omnino certò cognosci potest mundum esse à Deo conditum secundum omnem sui partem, etsi aliunde non præsupponatur existentia unius Dei certa ex visibilibus, quæ facta sunt, acquisita notitia.

xxiii. Probatur, non magis repugnat ens à se naturæ suæ illimitatæ perfectionis, à quo cætera entia producta sunt, quàm entia à se limitatæ (si non repugnent; nam ea repugnare. n. xix. ostendimus) perfectionis citra dependentiam, à quibus cætera entia producta sint; & ab illo æquè commodè, imò longè commodius cætera entia producerentur, quàm ab his, & judicium commune omnium ferè, etiam barbarorum ac gentilium est, quod detur, ergo ut minus dubium est, an illud sit, an hæc de facto sint: subsumo, atqui in dubiis judicium commune esse præferendum privato lumen solius naturæ dictat, si privatum habeat annexum periculum incomparabilis injuriæ, uti hic, ergo, &c.

Vide fol. 30. lib. 1º Phys. n. xxxii.

D V B I V M I I.

An Mundus sit creatus, & quidem liberè, à Deo.

xxiv. **P**ro prima parte Resolutionis suppono mundum esse creatum à Deo, id est productum ex nihilo, tum termini, id est mundi, tum subiecti, id est materiæ, cum à se esse non possit, ut supra probatum est: igitur pro altera parte dubii, sit

RESOLUTIO.

xxv. **D**ico inter Theologos certum est Deum hunc mundum ex libera sua voluntate produxisse.

xxvi. Probatur 1º. entia creata sunt bona limitata, ergo Deus in illa liberè tendit: Probatur consequentia, necessario ferri in bona limitata, est imperfectio; at in Deum non cadit imperfectio, ergo, &c.

xxvii. Probatur 2º. Deus potest producere plura & plura in infinitum, id est, habet tantam potentiam, quæ nunquam exauriri possit; sed quolibet finito facto potest adhuc aliud; cum aliàs non esset infinita, ergo non potest agere ex necessitate naturæ. Probatur consequentia, tum quia aliàs infinita faceret; tum quia simul & se-

mel necessariò omnia faceret, sic ut nihil ultra facere posset, quod probatur, quia agens necessarium tantum facit, quantum potest: sequela autem est contra manifestam continuationem & in dies novarum generationum experientiam.

xxvi. Confirmatur, si Deus non esset liber, non esset ratio cur has potius, quàm illas creaturas conderet, hoc potius tempore, aut loco, quàm alio; sed id potest, ut præcedens probatio convincit, ergo, &c.

xxvii. Obijcies 1°. Deus est summè bonus, & summè diffusivus sui, ergo necessariò se communicat creaturis. Probatur consequentia, quia aliàs ageret contra inclinationem naturalem, quàm ex sua infinita bonitate habet ad se communicandum, ergo, &c.

xxviii. Confirmatur, quia frustra esset in Deo ista inclinatio, ergo, &c.

xxix. Respondeo negando consequentiam, ad ejus probationem, nego assumptum; nam Deus non est sui communicativus ex necessitate, sed ex sapientissima sua liberalitate; quapropter illa ad se communicandum inclinatio, ex natura sua subditur voluntati, ac rationi; ideoque, etsi non faceret secundum illam inclinationem, non tamen faceret contra illam.

Ad Confirmationem

xxx. Respondeo non fore illam inclinationem frustra; esset enim ad liberè manifestandam Dei bonitatem tamquam proprietas essentiam consequens, ad eum ferè modum, quo in homine est inclinatio ad ratiocinandum, quæ tamen frustra non est, licet homo non necessariò ratiocinetur.

xxxi. Obijcies 2°. Deus necessariò se amat amore perfectissimo; sed ille amor videtur requirere ut alia etiam, præter se, amet, & propter se, & ideo creaturis se communicet, ergo, &c.

xxxii. Respondeo negando minorem, quia bona creata nihil perfectionis Deo adferunt; nil autem Deo necessarium, quod non est in Deo summè perfectum; unde cum illa communicatio nihil bonitatis intrinsecè Deo addat: amor ille perfectissimus, quo Deus se amat, & alia præter se, ac propter se, liber est, quatenus terminatur ad creaturas producendas.

xxxiii. Obijcies 3°. Deus est immutabilis, & impeccabilis, ergo non potest esse liber; Probatur consequentia, quia libertas videtur opposita includere; potest enim, qui est liber, facere quidquid vult, etiam malè; potest etiam modò unum, modò alterum velle, ergo, &c.

xxxiv. Confirmatur, actus liber debet esse aliquid productum, quod possit esse & non esse, ad eòque subjectum mutationi, quæ in Deum cadere non potest.

xxxv. Respondeo negando consequentiam: Deus enim est liber non ad peccandum, juxta illud Aug. lib. 1°. contra Julianum. Et Liberum non est, nisi quod duo potest velle, id est bonum & malum: Liber Deus non est, qui malum non potest velle, de quo etiam ipse dixit, Deus esse nisi justus, non potest: sicine Deum laudas, ut ei auferas libertatem? an potius intelligere debes esse quandam beatam necessitatem, quæ Deus injustus non potest esse, neque ad mutandam voluntatem; juxta illud Iacobi 1°. apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Malachiæ 3°. Ego Dominus & non mutor. quare Augustinus ad simpl. lib. 2°. q. 2^a. Deus cuncta mutabilia incommutabili voluntate dis-

ponit. Et divus Thomas de verit. quæst. 23. art. 1° ad 2um, illud quod vult, immutabiliter vult. Sed tantum ut ab æterno aliquid objectum velit, aut non velit; quia scilicet eos actus liberos, quos habet ab æterno, potuisset non habere, aut habere alios, quantum est ad terminationem ad objectum creatum.

Ad Confirmationem

xxxvi. Respondeo actum liberum creatum esse aliquid productum; non autem increatum: actus enim ille increatus est tantum liber in terminando, non in existendo, quod quomodo fiat, ob eminentiam perfectionis divinæ comprehendere difficulter ab homine potest, & pertinet ad primam partem Theol. optimus tamen modus videtur hic, si concipiatur actus voluntatis infinitus in Deo esse ex natura sua indeterminatus ad quodlibet objectum creatum, & hoc ipso fieri talis objecti volitio quod ad illud applicetur, suo tempore illud producendo, aut aliquà simili ratione; eo modo, quo voluntas, quæ est potentia ex natura sua indeterminata ad producendum hunc vel illum actum, eo ipso fit hujus actus causa, potius quàm alterius, quo illum actum ponit nullà alià re ipsi superadditâ.

C O R O L L A R I A.

xxxvii. Colliges 1°. Deum, cum in operibus ad extra sit liber, non necessariò producere omne illud, quod est perfectius ex parte effectus; quia nimirum de ratione causæ liberæ non est agere quantum potest, sed solum quantum vult.

xxxviii. Colliges 2° cur Deus non potuerit generare perfectiorem vel imperfectiorem filium: bene autem perfectiorem vel imperfectiorem mundum: disparitas enim est, quod Filius divinus producat ad intra, & à Patre tamquam agente necessario, quod agit quantum potest. Adde Patrem respectu Filii esse principium univocum; secus verò ipse mundus, producit enim ad extra, & fit à Deo ut agente libero, & secundum rationem æquivocam; unde nulla creatura adæquat potentiam Dei; bene autem Verbum divinum.

D V B I V M III.

An Mundus sit productus in tempore.

R E S O L U T I O I.

xxxix. Dico, mundus est creatus in tempore. Est omnium Catholicorum contra Aristotelem & Averroem 8. Physic.

xl. Probatur 1° ex Script. Genes. 1°. In principio creavit Deus cælum & terram, puta sic ut Deus illam præcesserit, ut clarius hæc loca expriment Proverb. 8°. Dominus possedit me ab initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. ad Ephes. 1°. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. Ioan. 17°. Clarifica me Pater claritate, quam habui priusquam mundus fieret, ergo, &c.

Probatur 2° ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & VI. Synodo, actione 11^a, in quibus veritas ista definitur.

xli. Probatur 3°, quia ex historiis nulla est mentio ullius rei, quæ existerit, aut quidpiam fecerit, ante octo mille annos: ergo tunc dicendum est mundum incepisse; alioqui non apparet, cur illi alii, qui tunc fuerant, non fecissent ullam mentionem